

Stockholm och världen i början av 2018

Samtalsledare: Bengt Guvå, Lisbet Knudsen

Fjorton deltagare hade anmält sig. Samtalsledarna sa nej till den fjortonde men lät tretton personer delta i samtalet. Alla tretton kom. En deltagare blev tvungen att lämna gruppen i pausen mellan block ett och två. Gruppen bestod av fem män och åtta kvinnor. Alla utom en befann sig i yrkeslivet, några på väg att trappa ner, pension närmar sig. I gruppen fanns olika yrkeskategorier representerade, skolledare, psykolog, ingenjör, tekniker, projektledare, journalist, kommunikatör. Flera hade deltagit i Listening Post tidigare, några vid flera tillfällen. För andra var det första gången. En del hade erfarenheter av AGSLO genom att ha deltagit i andra aktiviteter, anordnade av AGSLO. För en del var AGSLO en ny bekantskap.

Del 1 Delande av aktuella erfarenheter

Inledningsvis kom del ett av Listening Post att handla om känslan av vad som upplevs som verkligt, kontra överkligt. Misstänksamhet mot fakta, att kunna lita på vad som påstås. Osäkerhet och att faktiskt inte kunna veta säkert. Tankar om illvilliga gärningar och att någon vill oss illa samt tankar om säkerhet. Att ju mer vi vet ju säkrare kan vi vara. Detta kopplades till teknik och tankar om att allt måste gå fortare och snabbare, såväl tåg som bilar som digital kommunikation.

En reflektion som återkom under passet rörde tanken och idén om det grundläggande samhällskontrakt som vi får allt svårare att hantera. Reflektionen kopplades till tankar om att vi har svårt att vara, leva tillsammans och att det finns tankar om att vi egentligen har det bättre själva, var och en, möjligtvis sida vid sida men inte tillsammans. Egoismen upplevdes som stark, vikten av att satsa på sig själv. Jag vill skapa exakt det liv jag vill ha, oavsett hur det ser ut runt omkring mig. Det fanns tankar om att den yngre generationen är mindre tålmodig, de vill ha allt och de vill ha det nu. Detta blir på bekostnad av att hitta gemensamma lösningar.

En deltagare delade sin erfarenhet kring en resa till Sydafrika och hur deltagaren kom att reflektera kring sig själv. Detta utifrån att under en tid ha vistats i ett system som haft apartheid men säger sig ha avskaffat den men ändå tillåter och accepterar stora skillnader och ojämlikheter. Detta väckte tankar om att liknande parallellsamhällen även finns i Sverige. Man behöver inte åka långt bort för att uppleva liknande orättvisor som i Sydafrika. Dessa funderingar ledde till framtids tankar om hur det kommer att vara då riktigt stora flyktingströmmar, t.ex. klimatflyktingar kommer att behöva fly och ta sig till oss.

Teknik, tilltro till specialisering och artificiell intelligens var andra funderingar som togs upp. En deltagare berättade om hur man på dennes arbetsplats har en robot som utför vissa arbetsuppgifter och hur det hade gjorts försök att göra den digitala medarbetaren lite mänsklig genom att ge den ett namn samt ett kvinnligt kön. Det uttrycktes förundran över att något så pass nytt som en digital medarbetare pressades in i mönster som känns bekanta, som kön och

ett konventionellt namn. Någon hade haft en nyårsspaning om att lägga ner hela internet och vad som skulle hända då.

Rädsla togs upp ur olika aspekter, rädsla för det som är nytt, obekant, tekniken som upplevdes ostoppar, rädsla för stress vad den gör med våra och våra barns hjärnor. I förskolor inför man mindfulness för att motverka stress hos barnen. Det uttrycktes tankar om att det är de vuxnas sätt att lägga på barnen vad vuxenvärlden tror att barnen behöver. Det fanns tankar om att rädslan för teknik och framtid eventuellt var en generationsfråga, att de som är yngre inte upplevs som lika rädda som de som är något äldre.

Mängden information och tempot i kommunikationen, som tillgången till internet och alla dess möjligheter får ibland äldre människor att må dåligt. Det finns nu en generation som vuxit upp med internet, som inte vet något om hur det skulle vara att inte ha tillgång till internet och ständig uppkoppling. Den generationen har lättare att förhålla sig till internet, ibland till och med är det de som uppmanar oss att sluta upp med Face Book och att googla. En deltagare funderade kring internet och sociala medier, som givit oss större kontaktnät, social yta men samtidigt har jag blivit ”bättre” på att gå förbi en tiggare. Vem blir jag?

Utanförskap togs upp. I synnerhet oro över yngre, utbildade män som trängs ut i samhällets utkanter. Flickor, kvinnor som utbildar sig och som inte är intresserade av pojkar som inte är lika välutbildade. Vad kommer att hända med dessa män? Vad kommer det att innebära för vårt samhälle? Hur arbetar vi med dessa mäns utanförskap?

Demokrati och politik diskuterades. Politik som något förlegat, bristen på tillit till politiker samtidigt som vi har ett behov av att politik förs. Demokratibegreppet upplevdes som på väg att urholkas. Det gavs exempel på att demokratibegreppet utmanas, exempelvis genom Kina som driver igenom långsiktiga beslut angående miljön och har möjlighet att göra det just för att det inte finns någon demokrati att ta hänsyn till.

Det gavs uttryck för att det var svårt att behålla optimismen. Tankar delades om att hoppet finns i det andlighet och att yoga kan vara bra för att hitta lugn, balans.

I gruppen fanns det också tankar om att det som uttrycktes inte var nytt. Osäkerhet, otrygghet och okunskap har alltid funnits men att vi egentligen aldrig har levt mer tryggt och säkert än vad vi gör nu. Vi har många behov som kan upplevas som motsägelsefulla och hur kan vi hantera motsägelsefullheten. Det fanns även åsikter om att vi befinner oss i något sorts brytpunkt och att det kan leda till omvälvande förändringar och att det är ungefär så det sett ur ett historiskt perspektiv.

Del 2 Sökande efter centrala teman

Arbetet skedde i tre mindre grupper och uppgiften var att komma överens om ett par centrala teman som grupperna kunnat identifiera under det inledande passet.

Följande teman identifierades:

- Gemenskap - ensamhet
- Utanförskap, hot, rädsla
- Samhällskontrakt – ideologi – polaritet, populism, personifiering
- Gemenskap - individuellt

- Verklighet. Vilken verklighet är det vi lever i
- Ansvar, få ansvar, ta ansvar, överlåta ansvar
- Rädsla, otrygghet, oro, oförutsägbarhet
- Gemenskap, förlust av gemenskap

Vid den samlande diskussionen var det svårt att enas kring ett gemensamt tema. Men gruppdiskussionen förde samman flera teman till två mer övergripande teman:

- Vilket samhälle vill vi ha?

- Gemensamma sammanhang och samtidigt vara fullständigt solitär.

Del 3 Analys samt skapande av hypotes

Gruppen arbetade under del tre med att gemensamt vidare utforska de två teman som gruppen kommit fram till i syfte att skapa hypoteser om vad som kan förklara varför dessa teman är aktuella just nu.

Under samtalet formulerades tankar och reflektioner som har koppling till både samhälle och gemenskap och därmed kom de båda ovanstående teman att kopplas ihop.

I flera avseenden pekades det på pågående motsägelsefulla samband som styrker oron och funderingar kring vilket samhälle vill vi ha. Exempel på detta var att samtidigt som det talas om utökat samarbete i FN så arbetar starka krafter i Europa för att delar av länder ska brytas loss och bli självständiga, exempelvis Katalonien. Det blir motsägelsefullt och svårt att förhålla sig till. Globalisering och gränsdragning pågår samtidigt.

Känslan av att inte ha någon ledare, landsfader uttrycktes som ett stöd för temat om vilket samhälle vi vill ha. Det finns inte någon som man riktigt kan lita på. Två män tjafsar om vem som har närmast till kärnvapenknappen. I Sverige, på Folk & Försvar har det talats om att Sverige behöver utöka sin militära styrka, att vi behöver ha mat för att klara oss ett antal dagar vid en invasion. Detta är ett nytt sätt att prata och inget vi riktigt känner igen sedan tidigare. Det ger känsla av oro och rädsla och bidrar till att vi ifrågasätter det samhällsbygge vi har, det samhälle vi är bekanta med, istället för att bidra.

Gruppen arbetade med begreppet gemenskap för att söka formulera hypoteser kring det. Det fanns enighet kring att gemenskap är något grundläggande för oss alla. Tydliga exempel på hur gemenskap kan skapas när det behövs, vid kriser, var det som hände under 2015 då flyktingströmmen till Sverige var stark. Många frivilliga hjälpte till, bidrog för att möjliggöra ett mottagande av dem som kom. Konkreta verktyg för att skapa gemenskap togs fram, exempelvis "Welcome App", en app där nyanlända och bosatta i Sverige kunde mötas. Parallellt med detta är Sverige det land där flest ensamhushåll finns. Vi är måna om vår möjlighet att få vara individer, autonoma samtidigt som det är viktigt att ha gemenskap.

I gruppen utforskades det om den nya tekniken, internet, är sociala medier är ett hot eller en möjlighet att skapa gemenskap. Här fanns olika tankar, internet och sociala medier kan vara ett sätt att både söka och få gemenskap, men även tankar om att det kan upplevas som att det försvårar möjligheten till gemenskap, exempelvis som att titta i sin mobil samtidigt som man är tillsammans med andra.

Hypotes:

Gruppens arbete under de föregående faserna ledde fram till en hypotes som kan formuleras enligt följande:

Olika synsätt på vilket samhälle vi vill ha gör att vi väljer motpoler som att gå sin egen väg eller söka gemenskap. Detta skapar osäkerhet och rädsla. Vår strävan efter att tillfredsställa våra individuella behov för oss bort från gemenskapen, vilket i sin tur leder till att vi på olika sätt blir upptagna av att söka gemenskap.

Bengt Guvå och Lisbet Knudsen